Suomen Varustamot
Rederierna i Finland
Finnish Shipowners' Association

LAUSUNTO 20.4.2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Asia: VNS 1/2022 vp Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Venäjän 24.2. käynnistämä Ukrainaan kohdistuva sotilaallinen hyökkäys vaikuttaa merkittävällä tavalla merenkulun toimintaympäristöön. Polttoaineiden hinnan nousu, pakotteet ja boikotit vaikuttavat vahvasti merenkulkuun ja varustamojen toimintaan. Logistiikka ja merikuljetukset ovat olleet yksi pakotteiden kohteeksi sekä suoraan että välillisesti joutuneista talouden sektoreista. EU:n viidennessä pakotepaketissa mukana ollut satamapakote tuli voimaan viime perjantaina. Pakote kieltää Venäjän lipun alla olevien alusten tulon EU-satamiin. Toistaiseksi Venäjä ei ole asettanut symmetristä vastapakotetta. Suomalaiset matkustaja-autolauttavarustamot ilmoittivat heti sodan alkuvaiheessa, että eivät ota Venäläisiä ja valkovenäläisiä rekkoja laivaan. Lisäksi eri puolella Eurooppaa on helmikuun lopusta lähtien esiintynyt boikotteja, joissa esimerkiksi satamatyöntekijät eivät käsittele venäläisten alusten ja Venäjältä saapuvien alusten lasteja.

Varustamot kuljettavat sotaa paossa olevia ihmisiä korvauksetta laivoilla. Suomen Varustamot ja ko. laivayhtiöt tekevät tiivistä yhteistyötä Rajavartiolaitoksen, Migrin ja Punaisen Ristin kanssa sotaa paossa olevien ihmisten auttamiseksi. Kaikki ukrainalaiset sotaa paossa olevat ihmiset rekisteröidään ja erityistä huomiota kiinnitetään ilman vanhempia matkustaviin lapsiin.

Venäjän satamiin liikennöinti on tällä hetkellä riskialtista epävakaan tilanteen ja kohonneiden turvallisuusriskien johdosta. Venäjän liikennelakia on muutettu niin, että ulkomaisiin aluksiin voidaan kohdistaa vastatoimia. Kyseinen lakimuutos mahdollisti ulkomaisten lentokoneiden rekisteröinnin Venäjälle ja siinä on vastaavat toimivaltuudet myös laivoille. Venäjä on myös hyväksynyt asetuksen, joka antaa mahdollisuuden kieltää epäystävällisten maiden alusten tulon Venäjän satamiin. Eurooppalaisia aluksia on jo pysäytetty Venäjän satamiin Suomenlahdella ns. satamavaltio-työkalua (Port State Control) hyödyntäen. Kansainvälinen Joint War Committee on lisännyt Venäjän merenkulun riskimaiden listalle 4.4.2022. Lisäksi merenkulun kyber- ja hybridiuhat ovat kasvaneet Itämerellä.

Suomalaiset varustamot saattavat joutua vanhojen sopimusvelvotteiden johdosta liikennöimään Venäjän satamiin huolimatta epävakaasta tilanteesta ja kohonneesta turvallisuusriskistä. EU:n tähänastiset toimet eivät ole riittäviä merenkululle tyypillisistä englannin lain alla säädellyistä sopimuksista ja niiden velvoitteista vapautumiseen. Ainoastaan täysimittainen lippuvaltion tai EU:n kielto sen lipulla kulkevien alusten käynteihin Venäjän satamissa auttaisi tässä tilanteessa.

Merikuljetusten jatkuvuus kaikissa oloissa on kriittisen tärkeää yhteiskuntamme toimivuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Tilanteen muutosnopeus on sodan alettua ollut erittäin nopea. Itämeren alueen jännitteet vaikuttavat merkittävästi merenkulkuun ja merikuljetuksiin. Nopea reagointikyky muutoksiin, merikuljetusten turvaamiseksi on ylläpidettävä. Yhteiskuntamme toimivuus ja elintärkeiden toimintojen jatkuvuus ovat riippuvaisia merikuljetuksista. Noin 85 % ulkomaankaupastamme kulkee meritse ja tätä osuutta kuljetuksista ei voi maantieteellisistä syistä johtuen korvata muilla kuljetusmuodoilla. Tästä syystä merikuljetukset on turvattava kaikissa olosuhteissa, vaikka normaaliolojen kaupallisiin sopimuksiin perustuvat järjestelyt eivät silloin enää toimisi ja kuljetuskapasiteetin käyttöön saaminen olisi rajoitettua. **Jäävahvisteisen suomalaisen tonniston merkitys on keskeinen huoltovarmuuden turvaamisessa poikkeusoloissa**.

Suomen Varustamot
Rederierna i Finland
Finnish Shipowners' Association

LAUSUNTO 20.4.2022

Suomen Varustamot on tehnyt koko kriisin ajan erittäin tiivistä yhteistyötä viranomaisten kanssa (mm. LVM, UM, HVK, Traficom, Rajavartiolaitos, Migri). Lisäksi tuotamme merenkulun tilannekuvaa viranomaisille yhdessä huoltovarmuusorganisaation Vesikuljetuspoolin kanssa.

Suomen Varustamot ry tuomitsee jyrkästi Venäjän sotatoimet Ukrainassa ja tukee kaikkia EU:n toimia sodan nopeaksi päättymiseksi, mukaan lukien merenkulkuun ja merikuljetuksiin kohdistetut pakotteet.

Tiina Tuurnala
Toimitusjohtaja, Suomen Varustamot

Suomen Varustamot
Aleksanterinkatu 44, FI-00110 Helsinki, Sähköposti: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi
Aleksandersgatan 44, FI-00110 Helsingfors, E-post: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi
Aleksanterinkatu 44, , FI-00500 Helsinki, Finland, E-mail: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi